

Socialistické přerozdělování drahou elektřinu nezastaví, musíme vyřešit příčinu, říká exšéf ČEZ Míl

- CZ24 News | 20. dubna 2022

ČESKO: Obrovská krize na trhu s energiemi je jednou z nejvýznamnějších příčin naší prudce rostoucí inflace. Vláda se zatím zdráhá podnikat větší zásahy do vysokých cen elektřiny a stále častěji zaznívá kritika evropského obchodování s touto komoditou. Jedním z těch, kdo poukazují na nefunkční trh postižený regulacemi, je někdejší šéf ČEZ a bývalý zmocněnec pro jadernou energetiku Jaroslav Míl. V rozhovoru pro Echo24 mluví o možném řešení příčiny drahých energií nebo o tom, zda by mělo smysl znárodnění našeho největšího výrobce elektřiny.

Krátkodobá opatření, která chtějí lidem ceny energií snížit formou eliminace důsledků vysokých cen, pomohou, ale nevyřeší systémové problémy, které evropská energetika má.” Foto: Jaroslav Míl

Jste jedním z těch, kdo už delší dobu upozorňují na přeregulovaný evropský trh s elektřinou. Mluvíte o nutnosti obchodování reformovat.

Je nutné si uvědomit, že žádný trh s elektřinou v Evropě už nefunguje, což je fakt, který neříkám jen já. Na tom stavu ovšem mnoho firem vydělává, stejně jako například na emisních povolenkách. Tam také řada lidí a institucí tvrdila, že trh je funkční, až nakonec museli přiznat, že je efektivně manipulován a zákazníci platí nesmyslně vysoké ceny. Pokud by transparentní trh existoval, tak není řada energetických zdrojů k elektrické soustavě vůbec připojena. Ony ale připojeny jsou, a to z toho důvodu, že státy ty zdroje subvencují. Ať už jsou to obnovitelné zdroje, nebo v Německu ty plynové a uhelné. Existuje tedy přednostní uplatnění dotovaných obnovitelných zdrojů v síti, do toho dotované plynové elektrárny a kapacitními platbami dotované uhelné elektrárny, aby se vůbec vyplatilo je ještě provozovat. Fosilní elektrárny do toho ještě zatěžujeme emisními povolenkami, aby bylo co přerozdělovat. Trh by tedy existoval, pokud by nebyly tyto zásahy.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Pokud je trh natolik pokriven všemi vyjmenovanými regulacemi a navíc se podmínky ze strany vlád či Evropské komise permanentně mění, tak v podstatě nemáte bez státních záruk možnost realizovat žádnou dlouhodobou investici s delším obdobím její návratnosti. Navíc vedle podmínek uplatnění zdrojů na trhu EU mění i podmínky a kritéria provozu zdrojů s ohledem na jejich vliv na životní prostředí. Pro strategický rozvoj energetiky potřebujete stabilní prostředí, které vám zajistí přístup k finančním zdrojům za nízkých úrokových sazeb. To vám zajistí buď půjčka od bank, nebo vám to zafinancuje stát, což je u nás případ výstavby jaderných elektráren. Energetiky v Česku a v Evropě dnes postaví pouze to, co jim garantuje stát. U malých investorů je to stejné, například obnovitelné zdroje typu fotovoltaik na střeších.

Pokud by stát začal od výrobců na základě dlouhodobých smluv vykupovat elektřinu a vznikl by tedy určitý státní obchodník s energiemi, jak navrhuje, nepokřivilo by to celý trh ještě více?

Nepokřivilo, protože stát by elektřinu prodával za běžnou tržní cenu. To, že je trh s elektřinou nutné znovu definovat, aby byl funkční, opravdu není jen z mé hlavy. Shodli se na tom i Francouzi, Španělé, Italové a další. (Francie si v Bruselu vyjednala, aby její elektrárenská společnost EDF mohla vyrobenou elektřinu dodávat za regulovanou cenu, pozn. red.). Když se opět vrátím k jaderným elektrárnám, aby vůbec mohl ČEZ nový blok v Dukovanech postavit, přišel za státem, aby to zaplatil. Kdyby fungoval trh, tak by to přeci potřeba nebylo. Stát, aby to mohl zaplatit, musel nejdřív elektřinu vykoupit za definovanou cenu a dále ji bude prodávat na trhu. A bude ji prodávat se ziskem, protože ceny na trhu jsou určovány německou politikou. Ale ten cenový rozdíl může stát spotřebitelům vrátit tím, že je ve formě bonusu převede do jejich faktur. Takto je to v zákoně psané a není to v tom žádný problém. Problém je v tom, že zisk se tím rozdělí mezi všechny. Nebude se to točit jen kolem daní a dividend, nebude se to přerozdělovat jen některým, tak jak to je navrhováno nyní. Já jsem zastáncem toho, že výroba a dodávka elektrické energie je služba, bez ní bude společnost fungovat jen těžko.

Takže nesouhlasíte s tím, že pro ČEZ nebo další výrobce bude vždy výhodnější prodávat elektřinu na unijním trhu, a proto nemají žádný důvod přistupovat na dlouhodobé smlouvy se státem?

Je to vždy sázka na to, jak se ceny na trhu budou vyvíjet. Příští rok může přijít v Evropě regulace, která administrativně ceny elektřiny srazí dolů, a firma už najednou tolik vydělávat na prodeji nemusí. Vedle toho tu mám ale stát, který mi nabídne stejný výnos, ale na deset, patnáct nebo dvacet let, a představenstvo energetické společnosti se může s péčí řádného hospodáře rozhodnout, co vlastně chce. Je to tedy sice sázka na vývoj cen, ale poté je to také o další věci. O tom, jestli chceme mít dlouhodobě plánovaný rozvoj energetiky, nebo jestli se chceme řídit podle spotových cen a okamžité výhodnosti. Ale pokud bychom se podle toho řídili, tak bychom nikdy nepostavili obě jaderné elektrárny ani vodní elektrárny na Vltavě. Ty také přece nebyly hned ekonomicky výhodné, k tomu došlo až po mnoha letech.

Co říkáte na argument, že ČEZ a další výrobci si zajistili prodej vyrobené elektřiny na mnoho let dopředu, a tu u nás levně vyrobenou elektřinu tedy ani není kde brát?

Mohu se zeptat jinak. Jak je možné, že když se loni zjistilo, že Bohemia Energy už nezvládne dodávat lidem elektřinu za smlouvenou cenu, a že tedy ceny půjdou nahoru, tak najednou zdrazil proud od ledna všem, co neměli dlouhodobé smlouvy? Jak je možné, že je dražší, pokud se tvrdí, že na tento rok už je elektřina dávno nakoupena a prodána za nižší ceny, než jsou nyní na burze?

Jestliže elektřina byla nakoupena pro druhou půlku roku 2021 a pro celý letošní již v letech 2018, 2019 a 2020 za nízké ceny, tak proč najednou vystřelila cena tak nahoru? Pokud se do faktur propisuje cena silové elektřiny nakoupené před dvěma či třemi lety, tak by přeci neměli zákazníci platit dvojnásobek.

Podle vás je nutné řešit hlavně příčinu současné krize vysokých cen energií. Dosavadní vládní pomoc spočívající v různých příspěvcích a podporách je tedy úplně mimo?

V Česku máme extrémní inflaci. Je tvořena vnějšími vlivy a poté těmi domácími, kdy ji nejvíce způsobila Babišova vláda rozhazováním stovek miliard a poté tlak cen pohonných hmot a cen energií. Chování předchozí vlády už neovlivníme, MOL a PKN Orlen také neovlivníme, ale můžeme konat u elektrické energie. Samozřejmě to nepovede ke snížení cen hned zítra, ale povede to k tomu, že třeba neporostou ceny elektřiny na příští roky a že stabilizujeme trh k dlouhodobým investicím, které jsou ekologicky a bezpečnostně efektivní. Systém, který tu doteď fungoval, vedl v Německu, ale i u nás k tomu, že jsme měli mít vedle obnovitelných zdrojů a jádra hlavně plynové zdroje, což by vedlo k energeticky bezpečnostnímu riziku, na které mnozí upozorňovali, ale všichni to úspěšně ignorovali. Zním mnoho lidí, kteří už v roce 2014 definovali, kdy nastane válečný konflikt na Ukrajině. Spletli se pouze o dva roky. Andrej Sacharov říkal, že energetika je zbraň, tanky a děla byly nahrazeny plynem a ropou. Krátkodobá opatření, která chtějí lidem ceny energií snížit formou eliminace důsledků vysokých cen, pomohou, ale nevyřeší systémové problémy, které evropská energetika má.

Vidíme to nyní i u plynových zásobníků. Stát, který neumí toto odvětví efektivně regulovat, do nich nakonec stejně bude muset vstoupit a nezbude mu než zřídít obchodníka s plynem. Nikdo jiný než stát totiž s Katar, Norskem a dalšími dodavateli dlouhodobé smluvní vztahy nebude schopen garantovat. Německé firmy, který se s ním dohodnou, budou jen těžko obchodovat v zájmu českého spotřebitele.

Všechny pokusy o reformy a hledání řešení ale budou narážet na kritiku, že spotřebitelé potřebují ulevit od vysokých cen energií rychle, ne až v horizontu příštích let.

To ale není důvod k tomu, abychom nekonali. Tento návrh navíc výrazně napomůže zvýšit konkurenceschopnost českého průmyslu, protože zajistí levnější elektřinu všem a nejen někomu. O problému víme od května 2021 a za deset měsíců na stole není žádný systémový návrh na odstraňování příčin vysokých cen. To, co navrhuji, je navíc v souladu s evropskými pravidly. To, co navrhovala minulá vláda, ale nakonec i třinácti bodový návrh ministerstva průmyslu, je cesta různých kombinací zastropování cen, dotací, dočasných opatření a programů, záruk a různých podpor. V nadsázce, socialistické přerozdělování. To jsme mohli dělat prvního půl roku, kdy bylo potřebné pomoci a ministerstvo nevědělo, jak to řešit, nyní už na stole mělo být systémové řešení. Čekat na Německo či Brusel, až s něčím přijdou, je chyba.

Bylo by v současnosti řešením úplné zestátnění společnosti ČEZ?

Někdy mi strašení minoritními akcionáři přijde jako přehnané. Kdysi byl největším minoritním akcionářem ČEZ Mark Mobius, který řídil světový fond Templeton. Vlastnil přes jedenáct procent akcií, ale my jsme žádné dividendy nevypláceli, protože se tehdy investovalo do Temelína. A všichni to brali jako fakt. Nakonec i jemu jsme byli schopni to vysvětlit. Energetika je zkrátka běh

na dlouhou trať, není to o inovaci každý druhý rok, či novém modelu auta každých pět let. Pokud chcete ze společnosti udělat firmu typu Apple, Tesla nebo třeba startup, který rychle vyrostе a bude vyplácet vysoké dividendy, je to možné. Ale energetika takto nikdy nefunguje. Pokud by ČEZ ve stávající podobě uzavřel se státem dlouhodobou smlouvu na výkup elektřiny, nebereme tím přeci minoritním akcionářům výnos. Oprávněný výnos na dvacet let na úrovni distribučních společností je velmi atraktivní. Žádný soud by nikdy nenašel argument pro to, že stížnost je oprávněná. Nabízíte jim totiž dvacetiletý kontrakt s fixním výnosem. Pochopitelně někdo může chtít víc, protože rád spekuluje. Ale vidíme, že o distribuční aktiva ČEZ, E.ON a dalších je ohromný zájem, právě kvůli tomu přesně danému výnosu a tedy proto, že nemůžou prodělat.

Takže by podle vás obchodní podoba ČEZ měla zůstat do budoucna stejná?

Ano, ať klidně zůstane, jak je. Je to v pořádku, minoritní akcionáři ať v něm klidně jsou. Jako stát bych teď jen ulehčil ČEZ tím, že bych od něj odkoupil jaderné portfolio, respektive odkoupil bych pátý blok v Dukovanech a lokalitu v Temelíně, kde by mohly stát další jaderné zdroje. Tím, že stavbu nového bloku bude financovat stát a bude jediným vykupujícím, bylo by to pro spotřebitele, ale i daňového poplatníka ekonomicky zcela nejvýhodnější. Co se týče tzv. znárodňování ČEZ, o kterém jsem také slyšel, tedy vykoupení minoritních akcionářů či nějaká forma restrukturalizace, domnívám se, že to problém s cenami elektrické energie neřeší. To přeci není o vlastnické struktuře. I kdyby stát ČEZ vlastnil, musel by elektřinu prodávat na trhu.

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

[ZDROJ](#)